

REKOMENDACJE

wynikające z seminarium „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, które miało miejsce 18 czerwca 2015 r.

1. W związku z wejściem w życie ustawy z 28 XI 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonych i świadka (Dz. 2015, poz. 21) zachodzi konieczność informowania ofiar przemocy o możliwości skorzystania z przewidzianych w tej ustawie form pomocy, tj. ochrony na czas czynności procesowej, ochrony osobistej oraz pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu łącznie z pomocą finansową.
2. W sytuacji, gdy równocześnie z procedurą „Niebieskie Karty” toczy się postępowanie karne należy informować osobę dotkniętą przemocą o zależnościach między tymi dwoma postępowaniami, jego prawach, możliwościach izolacji sprawy przemocy itd. Zakończenie postępowania karnego przez jego umorzenie nie jest samo w sobie przesłanką do zamknięcia procedury „Niebieskie Karty”
3. Na różnych etapach postępowania karnego (postępowanie przygotowawcze, sądowe, wykonawcze) istnieją różne formy izolacji sprawy, które powinny – o ile są ku temu przesłanki – być stosowane w pierwszej kolejności, tak by osoba dotknięta przemocą nie musiała opuszczać dotychczasowego miejsca zamieszkania.
4. Efektywna realizacja procedury odebrania dziecka z rodziny wymaga uprzedniego ustalenia zasad współdziałania przedstawicieli pomocy społecznej, policji i ochrony zdrowia. Stąd zaleca się zawarcie między tymi instytucjami stosownego porozumienia ustalające osoby kontaktowe, podział obowiązków (np. w zakresie przewozu dziecka), stosowaną dokumentację.
5. W razie braku jednolitej wspólnej procedury objętej porozumieniem, o którym mowa w pkt 1 wskazanym jest wydanie przez kierownika / dyrektora ośrodka pomocy społecznej zarządzenia regulującego przebieg procedury oraz stosowaną w jej ramach dokumentację (wzory stosowanych dokumentów powinny stanowić załącznik do zarządzenia).
6. W razie sporu o to, czy zachodzi przesłanka do odebrania dziecka, tj. bezpośrednie zagrożenie dla jego zdrowia i życia, decydujące znaczeni ma zdanie pracownika socjalnego. Powinien on swoją decyzję podjąć wspólnie z policją i przedstawicielem służby zdrowia, a w razie rozbieżności zdań odebrać od tych osób na piśmie

oświadczenie co do zasadności odebrania dziecka w rodzinie. Zasadność odebrania dziecka podlega kontroli sądu. Jeżeli sprawcą przemocy w rodzinie jest dziecko należy zrezygnować z wszczynania procedury „Niebieskie Karty” i zawiadomić sąd opiekuńczy oraz prokuraturę. Przepisy nie przewidują prowadzenia procedury NK przeciwko dziecku, nie ma szczególnej regulacji prawnej będącej odpowiednikiem tej dotyczącej dziecka jako osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

7. W razie zgłoszenia przez świadka lub członka rodziny przypadku przemocy w rodzinie pracownik socjalny przed wypełnieniem Niebieskiej Karty A powinien w miarę możliwości podjąć działania sprawdzające zasadność uruchomienia procedury (wizyta w miejscu zamieszkania rodziny)
8. Jeżeli sprawcą przemocy w rodzinie jest dziecko należy zrezygnować z wszczynania procedury „Niebieskie Karty” i zawiadomić sąd opiekuńczy oraz prokuraturę. Przepisy nie przewidują prowadzenia procedury NK przeciwko dziecku, nie ma szczególnej regulacji prawnej będącej odpowiednikiem tej dotyczącej dziecka jako osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.
9. Jeśli osobą dotkniętą przemocą w rodzinie jest dziecko, a osobami stosującymi przemoc – jego rodzice, opiekunowie prawni lub faktycznie, działania z udziałem dziecka należy przeprowadzać w obecności pełnoletniej osoby najbliższej, a w razie jej braku należy odstąpić od wszczynania procedury NK i wystąpić do sądu rodzinnego.
10. Karta C, w przeciwieństwie do Karty D, powinna być wypełniona na posiedzeniu zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Kartę C można wypełnić pod nieobecność osoby dotkniętej przemocą.
11. Ponowna przemoc każdorazowo wymaga udokumentowania Kartą C i D oraz rozważenia potrzeby zwołania grupy roboczej celem weryfikacji ustalonego planu pomocy.
12. W razie przeniesienia się rodziny objętej procedurą NK do innej gminy należy zakończyć procedurę na podstawie § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z 2011 r., a następnie zawiadomić gminę nowego miejsca zamieszkania o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie oraz przesłać dokumentację z procedury w takim zakresie, w jakim pozwoliłoby to na uniknięcie powielania dokonanych już czynności. W gminie nowego miejsca zamieszkania procedury powinna zostać otwarta na nowo przez wypełnienie formularza Niebieska Karta A. Z uwagi na brak możliwości stosowania przepisów k.p.a. nie jest możliwe przekazanie sprawy wg właściwości.

13. W razie zmiany miejsca zamieszkania tylko przez ofiarę lub sprawcę przemocy należy kontynuować procedurę NK oraz nawiązać kontakt z przewodniczącym zespołu interdyscyplinarnego w nowym miejscu zamieszkania ofiary lub sprawcy. W nowym miejscu zamieszkania powinna zostać powołana grupa robocza i dalsze działania w ramach procedury NK powinny być prowadzone w oparciu o zasadę współpracy i wymiany informacji przez obie grupy roboczej. Decyzja o zakończeniu realizacji procedury powinna zostać podjęta wspólnie.
14. W procedurze NK nie obowiązują przepisy dotyczące udostępniania dokumentacji stronom, gdyż nie znajdują w niej zastosowania przepisy k.p.a. Strony mogą uzyskać jedynie wgląd do dokumentów obejmujących ich własne dane osobowe. Dane osobowe drugiej strony podlegają ochronie.
15. Efektywna realizacja procedury odebrania dziecka z rodziny wymaga uprzedniego ustalenia zasad współdziałania przedstawicieli pomocy społecznej, policji i ochrony zdrowia. Stąd zaleca się zawarcie między tymi instytucjami stosownego porozumienia ustalające osoby kontaktowe, podział obowiązków (np. w zakresie przewozu dziecka), stosowaną dokumentację.
16. W razie braku jednolitej wspólnej procedury objętej porozumieniem, o którym mowa w pkt 1 wskazanym jest wydanie przez kierownika / dyrektora ośrodka pomocy społecznej zarządzenia regulującego przebieg procedury oraz stosowaną w jej ramach dokumentację (wzory stosowanych dokumentów powinny stanowić załącznik do zarządzenia).
17. W razie sporu o to, czy zachodzi przesłanka do odebrania dziecka, tj. bezpośrednie zagrożenie dla jego zdrowia i życia, decydujące znaczenie ma zdanie pracownika socjalnego. Powinien on swoją decyzję podjąć wspólnie z policją i przedstawicielem służby zdrowia, a w razie rozbieżności zdań odebrać od tych osób na piśmie oświadczenie co do zasadności odebrania dziecka w rodzinie. Zasadność odebrania dziecka podlega kontroli sądu.
18. Problemy związane z brakiem współdziałania niektórych członków zespołu lub grupy roboczej należy rozwiązywać na poziomie organów, które podpisały porozumienie ustalające zasady delegowania tych osób do zespołu lub grupy. Porozumienie to wymaga renegotjacji lub wypowiedzenia i zawarcia z innym podmiotem.
19. Osoby uczestniczące w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej jako osoby zaproszone dla przedstawienia określonego stanowiska lub przekazania informacji nie składają oświadczenia o poufności oraz mogą uczestniczyć

jedynie w tej części posiedzenia, w jakiej nie są ujawniane informacje poufne, do których nie mają one dostępu. W protokole z posiedzenia zespołu lub grupy należy odnotować fakt ich obecności oraz moment opuszczenia posiedzenia.

20. Niedopuszczalne jest umożliwienie osobom nie będącym członkami zespołu lub grupy roboczej zapoznanie się z całością lub częścią dokumentacji zgromadzonej w ramach procedury NK. Jest to naruszenie wymogu poufności oraz ustawy o ochronie danych osobowych.
21. Udział danej osoby na prawach członka w posiedzeniu zespołu lub grupy roboczej wymaga powołania jej przez wójta / burmistrza / prezydenta miasta do zespołu lub grupy roboczej jako członka przed posiedzeniem.